

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi

An Investigation of Fine Arts High School Students' Self-Efficacy Perceptions Towards Traditional Turkish Music Courses

Dilara Yıldırım¹, Mehmet Erhan Yiğiter²

¹Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algı düzeylerini çeşitli değişkenlerle ilişkili olarak incelemektir. Araştırma, “Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algıları ile bireysel çalgı, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Türkiye’nin farklı bölgelerindeki Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören 10, 11 ve 12. sınıf düzeyindeki toplam 203 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, Çelenk ve Şen (2016) tarafından geliştirilen “Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz-Yeterlilik Algısı Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında, öğrencilerin öz yeterlilik algılarının orta düzeyde olduğu ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği; erkek öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sınıf düzeyinin yalnızca Geleneksel Türk Halk Müziği boyutunda anlamlı farklılık oluşturduğu ve ana çalgı türüne göre öz yeterlilik algılarının değiştiği saptanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algılarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak farklılaştığı ve bu durumun müzik eğitimi süreçlerinde dikkate alınması gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: öz yeterlilik, geleneksel Türk Müziği, Türk Halk Müziği, Güzel Sanatlar Lisesi, müzik eğitimi

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the self-efficacy perceptions of Fine Arts High School music students towards Traditional Turkish Music courses in relation to various variables. The research was conducted within the framework of the following question: “Is there a significant relationship between students’ self-efficacy perceptions towards Traditional Turkish Music courses and variables such as grade level, age, and gender?” A quantitative research method, specifically

Dilara Yıldırım — dly34345@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 08.05.2026 — Kabul tarihi/Accepted: 23.05.2026 — Yayın tarihi/Published: 12.06.2026

Bu makale, 27-29 Nisan 2026 tarihlerinde gerçekleştirilen “V. Uluslararası Müzik Araştırmaları Öğrenci Kongresi”nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

Telif hakkı © 2025 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren Creative Commons Attribution License (CC BY) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2025 The Author(s). This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi

the survey model, was employed. The study group consisted of 203 students in the 10th, 11th, and 12th grades studying at Fine Arts High Schools in different regions of Türkiye. The data were collected using the “Self-Efficacy Perception Scale for Traditional Turkish Music Courses” developed by Çelenk and Şen (2016). Descriptive statistics, independent samples t-tests, and one-way analysis of variance (ANOVA) were used to analyze the data. The findings indicated that students’ self-efficacy perceptions were at a moderate level and differed significantly by gender, with male students reporting higher levels of self-efficacy. In addition, grade level showed a significant difference only in the Traditional Turkish Folk Music dimension, and self-efficacy perceptions varied according to the main instrument. As a result, it was concluded that students’ self-efficacy perceptions towards Traditional Turkish Music courses differ depending on various variables, and this should be taken into consideration in music education processes.

Keywords: self-efficacy, traditional Turkish Music, Turkish Folk Music, Fine Arts High School, music education

Giriş

“Eğitim, kişilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel açıdan gelişmesini ve ilerlemesini amaçlayarak, bir plan doğrultusunda bireylerde davranış değişikliği oluşturmayı hedefler” (Şentürk, 2017). Eğitim biliminde amacı aynı olan birçok farklı alan bulunmaktadır. Bu alanlar, eğitime farklı bakış açıları kazandırarak bireylerin gelişim süreçlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Butler’ın (1957) görüşüne göre eğitim tanımları, farklı felsefi yaklaşımlara bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İdealizme göre eğitim, insanın bilinçli ve özgür bir şekilde yetkinleşme çabasıdır. Realizm, eğitimi kültürel mirasın yeni kuşaklara aktarılması süreci olarak tanımlarken; pragmatizm, bireyin yaşantıları aracılığıyla yeniden biçimlenmesini esas almaktadır. Marksizm, eğitimi insanın üretim süreçlerine katılarak doğayı dönüştürmesi olarak ele almakta; natüralizm ise bireyin doğal gelişimini destekleyen bir süreç olarak yorumlamaktadır (Akt. Çuhadar, 2016).

Eğitimin önemli alanlarından biri olan sanat için Bayrakçı ve Şen’e (2019) göre “Sanat eğitimi, bireylerin duygu ve düşüncelerini sanatsal araçlarla ifade etmelerini sağlayan, her toplumun kendine özgü yapısını yansıtan dinamik bir süreçtir” (s. 50). Sanat, bireyin içsel özgürlüğünü besleyen ve toplumla etkileşim içerisinde kültürel ve estetik değerlerin gelişimini sağlayan bir ifade biçimi olarak görülmektedir. Müzik ise bu etkiyi insan ruhunda en derin biçimde hissettiren sanat dallarından biri olarak değerlendirilmektedir (Öz, 2001). Müziği diğer sanat dallarından ayıran temel özelliklerden biri, insanlar arasında dil, din ve kültür farkı gözetmeksizin duygusal bir bağ kurabilmesidir. Atatürk’ün sanatın ve özellikle müziğin toplumsal kalkınmadaki rolüne verdiği önem, sanat eğitiminin çağdaş toplumlar için vazgeçilmez bir unsur olarak görülmesini sağlamıştır (Öz, 2001).

Türkiye’de müzik eğitiminin geçmişi Osmanlı Dönemine kadar uzanmaktadır. Amaçlı ve düzenli müzik eğitiminin ilk örneklerinden biri olarak kabul edilen Enderun Okulu, bu sürecin başlangıcını oluşturmaktadır. Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte 1924–1925 yıllarında kurulan Musiki Muallim Mektebi ise öğretmen yetiştirme amacıyla müzik eğitiminin

kurumsallaşmasında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu iki kurum, Türkiye’de müzik ve sanat eğitiminin temellerini oluşturmuştur (Saraç, 2006).

Türkiye’de Güzel Sanatlar Liseleri ilk kez 1989–1990 eğitim-öğretim yılında İstanbul’da açılmıştır. Bu okullar zaman içerisinde yaygınlaşarak sanat ve müzik eğitimi alanında önemli kurumlar hâline gelmiştir (İpekçiler ve Sazak, 2019). Yüzyıllar içerisinde şekillenen müzik eğitimi geleneği, günümüzde Güzel Sanatlar Liselerinde yeni bir boyut kazanmıştır. Bu okullar, öğrencilerin yalnızca sanatsal becerilerini geliştirmekle kalmamakta; aynı zamanda kültürel kimliklerinin güçlenmesine ve estetik duyarlılıklarının gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Türkiye’de Güzel Sanatlar Liseleri dâhil olmak üzere müzik eğitimi veren kurumlarda geleneksel müzik dersleri yer almaktadır (Sarı ve Uslu, 2020).

Geleneksel Türk müziği, toplumun tarihsel birikimiyle şekillenen ve kültürel değerler aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılan özgün bir müzik türüdür (Tükü, 2024). Müzik eğitimi veren kurumlarda geleneksel müzik derslerinin bulunması, kültürel aktarım ve toplumsal gelişim açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle gelişmiş toplumlar kendi geleneksel müzik kültürlerini korumaya ve yaşatmaya önem vermektedir. Geleneksel müzik türleri yalnızca geçmişin bir yansıması değil, aynı zamanda çağdaş müzik eğitimi programlarının önemli kültürel unsurları arasında yer almaktadır (Şen ve Şentürk, 2015). Türkiye’de geleneksel Türk müziği eğitimi hem genel müzik eğitimi programlarında hem de mesleki müzik eğitimi kurumlarında sürdürülmektedir.

Bu bağlamda Geleneksel Türk Müziği dersleri, öğrencilerin hem teknik becerilerini hem de kültürel duyarlılıklarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu derslerin öğrenciler üzerindeki etkisi, öğrencilerin öz yeterlilik algılarıyla doğrudan ilişkilidir. Öz yeterlilik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine ilişkin inancı olarak tanımlanmakta ve bireyin başarıya ulaşma sürecindeki davranışlarını yönlendiren önemli psikolojik yapılardan biri olarak kabul edilmektedir (Akçay vd., 2021).

“Bandura’ya göre öz yeterlilik algısı, bireyin çaba düzeyini, engeller karşısındaki kararlılığını ve başarıya ulaşmak için gösterdiği dayanıklılığı etkileyen önemli bir faktördür” (Bandura, 1977, aktaran Yağcı ve Aksoy, 2015). Benzer şekilde Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran’a (2004, aktaran Yağcı ve Aksoy, 2015) göre öz yeterlilik, bireyin amaçlarına ulaşma sürecindeki davranışlarını yönlendiren temel psikolojik yapılardan biridir.

Güzel Sanatlar Liselerinde verilen Geleneksel Türk Müziği dersleri, öğrencilerin müziksel kimlik gelişimi, kültürel farkındalıkları ve mesleki yeterlilikleri açısından önemli bir yere sahiptir. Ancak öğrencilerin bu derslere yönelik öz yeterlilik algıları, ders başarısını ve derse yönelik motivasyonu doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi; öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, ders içeriklerinin düzenlenmesi ve müzik eğitimi süreçlerinin iyileştirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Problem Durumu

Bu araştırmanın problem cümlesi “Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeyleri çeşitli değişkenlere göre nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Araştırmada aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranacaktır.

Araştırmanın alt problemleri:

1. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre nasıldır?
2. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeyleri çalgı değişkenine göre nasıldır?
3. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeyleri sınıf değişkenine göre nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeylerini belirlemek, bu düzeylerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve bireysel çalgı türü açısından çeşitli değişkenlerle ilişkili olarak incelemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda Geleneksel Türk Müziği eğitime yönelik öğretim uygulamalarına katkı sağlamaktır.

Araştırmanın Önemi

Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik düzeyinin belirlenmesi, öğrencilerin derse yönelik tutumlarının, öğrenme süreçlerinin ve müziksel gelişimlerinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Güzel Sanatlar Liselerinde verilen Geleneksel Türk Müziği eğitiminin öğrenciler üzerindeki yansımalarının ortaya konulması, öğretim sürecinin değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların; öğretim yöntemlerinin gözden geçirilmesi, ders içeriklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması açısından müzik eğitimi alanına katkı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın, Geleneksel Türk Müziği eğitimi ve öz yeterlilik ilişkisine yönelik yapılacak sonraki çalışmalara kaynak oluşturması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki belirli Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören 203 müzik bölümü öğrencisiyle sınırlıdır.

Veriler yalnızca öğrencilerin kendi beyanlarına dayandığından, katılımcıların yanıtlarındaki öznel değerlendirmeler sonuçları etkileyebilir.

öğrencilerin genel müziksel başarılarını veya bilişsel-duyuşsal alanlardaki tüm gelişimlerini kapsamamaktadır. Bazı çalgı gruplarındaki katılımcı sayısının sınırlı olması, elde edilen bulguların genellenebilirliğini kısmen sınırlandırmaktadır.

Sayıtlar

Bu araştırmada, katılımcıların ölçeği gönüllü olarak doldurdıkları, öğrencilerin ölçek maddelerine samimi ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Türkiye genelinde yer alan Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik bölümü öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır.

Eğitim araştırmalarında tarama modelleri, bireylerin belirli bir konudaki görüş, tutum, ilgi ya da becerilerini ortaya çıkarmada sıklıkla tercih edilir. Bu tür araştırmalar, farklı değişkenlerin etkisini inceleyebilmek için diğer yöntemlere göre daha geniş katılımcı gruplarıyla gerçekleştirilir (Büyüköztürk vd., 2021).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de İç Anadolu, Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Marmara bölgelerinden seçilmiş olan; Ankara, Çankırı, Çorum, Kocaeli, Diyarbakır illerindeki Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören müzik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu bölgelerden seçilmiş Ankara Güzel Sanatlar Lisesi, Anakara Mamak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Lisesi, Çankırı Selahattin İnal Güzel Sanatlar Lisesi, Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi, Çorum Güzel Sanatlar Lisesi ve Kocaeli Güzel Sanatlar Lisesi olmak üzere toplam altı farklı Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören 203 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya 10. sınıftan 98, 11. sınıftan 43 ve 12. sınıftan 62 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının öğretim programına göre “Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması” dersi, Güzel Sanatlar Liselerinde 9. sınıftan itibaren kademeli olarak uygulanmakta olup, dersin kapsamlı biçimde yürütüldüğü sınıf düzeyleri 10. 11. ve 12. sınıflardır. Bu nedenle araştırmanın örneklemini, söz konusu sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrenciler arasından rastgele örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Örneklem seçiminde gönüllülük esas alınmış, öğrencilerin katılımı için gerekli izinler okul yönetimleri aracılığıyla sağlanmıştır.

Tablo 1*Geleneksel Türk Müziği Dersi Alan Bireylerin Öz Yeterlilik Algılarına İlişkin Örneklem Özellikleri*

Değişken		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	144	70,9
	Erkek	59	29,1
Sınıf	10	98	48,3
	11	43	21,2
	12	62	30,5
Ana Çalgı	Bağlama	35	17,2
	Bateri	1	0,5
	Çello	15	7,4
	Gitar	18	8,9
	Kanun	2	1,0
	Keman	46	22,7
	Klarnet	3	1,5
	Kontrbas	4	2,0
	Piyano	19	9,4
	Ut	5	2,5
	Viyola	20	9,9
	Yan Flüt	35	17,2
Sürekli Değişkenler	Min - Max	x	SS
Yaş	15 – 18	15,98	0,94
Ana çalgı çalma süresi	1-12	3,22	1,82

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 2024–2025 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Veri toplama süreci, araştırmanın amacına uygun biçimde planlanmış ve uygulama öncesinde gerekli izinler alınmıştır.

Ölçek, çevrimiçi ortamda (Google Form aracılığıyla) ve Ankara’da bulunan okullarda yüz yüze uygulama yöntemiyle öğrencilere ulaştırılmıştır. Uygulama öncesinde öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmış, yanıtlamada gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmalarda katılımcıların gönüllü katılımı, etik ilkelere bağlılığın temel koşullarından biridir (Karakaya, 2012).

Veri toplama sürecinde katılımcı gizliliği gözetilmiş, öğrencilerin kimlik bilgileri alınmamış ve tüm veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Etik açıdan katılımcıların haklarını korumak, araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artıran bir unsurdur (Yıldırım, 2019).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, Çelenk ve Şen (2016) tarafından geliştirilen “Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, öğrencilerin geleneksel Türk müziği derslerindeki

bilgi, beceri ve özgüven düzeylerini değerlendirmeye yönelik hazırlanmıştır. Bu araştırmada kullanılan ölçek beşli likert tipi bir yapıya sahiptir ve “Hiç Katılmıyorum (1)” ile “Tamamen Katılıyorum (5)” aralığında derecelendirilmiştir. Likert tipi ölçekler, bireylerin belirli bir ifadeye katılım düzeylerini belirlemeye yarayan ölçme araçlarıdır (Tezbaşaran, 1997). “Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği”; bilgi, uygulama ve özgüven olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu araştırmada ölçek, önceki çalışmalarda olduğu gibi GTSM (Geleneksel Türk Sanat Müziği) ve GTHM (Geleneksel Türk Halk Müziği) olmak üzere iki toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Cronbach Alpha katsayısının 0.70 ve üzerinde olması, ölçme aracının güvenilir kabul edilebileceğini göstermektedir (Tavşancıl, 2002).

Bu araştırmada söz konusu ölçek, öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, bireysel çalgı türü ve müzikle ilgilenme süresi gibi değişkenler açısından öz yeterlilik düzeylerini incelemek amacıyla uygulanmıştır. Ölçek uygulamaları öncesinde öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve katılım tamamen gönüllülük esasına dayandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle betimsel istatistikler (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma) hesaplanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre farklılıkları belirlemek için bağımsız örneklem t-testi, sınıf düzeyi ve bireysel çalgı türü değişkenlerine göre farklılıkları incelemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark tespit edilen durumlarda, farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey HSD testi yapılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin öz-yeterlilik algıları çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi ve ana çalgı türü) açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular SPSS analiz sonuçlarına dayanmaktadır.

Cinsiyete Göre Öz-Yeterlilik Algıları

Tablo 2

Cinsiyete Göre GTSM ve GTHM Öz-Yeterlilik Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

	Cinsiyet	N	Ort.	SS
GTSM	Kadın	144	2.96	0.63
	Erkek	59	3.15	0.65
GTHM	Kadın	144	3.01	0.57
	Erkek	59	3.22	0.66

Araştırmada öncelikle öğrencilerin cinsiyetine göre GTSM ve GTHM öz-yeterlilik puanları arasında anlamlı bir fark olup

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi olmadığı incelenmiştir. Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları, her iki ölçekte de varyansların homojen olduğunu göstermiştir (bkz. Tablo 2).

Tablo 3

Varyans Tablosu

	Levene's Test for Equality of Variance	
	F	Sig.
GTSM	.099	.754
GTHM	3.524	.062

Analiz bulguları, erkek öğrencilerin hem GTSM hem de GTHM puanlarında kadın öğrencilere göre anlamlı biçimde daha yüksek öz-yeterlilik bildirdiğini ortaya koymuştur. Kadın öğrencilerin GTSM ortalaması 2.96, erkek öğrencilerin ise 3.16 olarak bulunmuştur. ($t(201) = -2.07$, $p = .040$).

Benzer şekilde GTHM puanlarında da kadınların ortalaması 3.01, erkeklerin ortalaması ise 3.22 olup fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(201) = -2.24$, $p = .026$).

Bu bulgular, erkek öğrencilerin hem GTSM hem de GTHM puanlarında kadın öğrencilere göre anlamlı biçimde daha yüksek öz-yeterliliğe sahip olması, cinsiyetin her iki öz-yeterlilik boyutunda da belirleyici bir değişken olduğunu göstermektedir.

Sınıf Düzeyine Göre Öz-Yeterlilik Algıları

Tablo 4

Sınıf Düzeyine Göre GTSM ve GTHM Öz-Yeterlilik Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

	Sınıf	N	Ort.	SS
GTSM	10	98	2.96	0.66
	11	43	3.12	0.64
	12	62	3.03	0.60
GTHM	10	98	2.98	0.61
	11	43	3.28	0.59
	12	62	3.06	0.57

GTSM ve GTHM puanlarının 10. 11. ve 12. sınıf düzeylerine göre ne ölçüde değiştiğini incelemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. GTSM puanlarında sınıf düzeyi temelinde öz-yeterlilikleri açısından herhangi bir anlamlı fark görülmemiştir. ($F(2,200) = .896$, $p = .410$). Post-hoc analizleri de bu sonucu desteklemiştir. Dolayısıyla müziksel teknik beceriye ilişkin öz-yeterlilik, öğrencilerin sınıf seviyesine göre belirgin bir değişim göstermemektedir.

GTHM puanlarında ise sınıf düzeyine bağlı anlamlı bir fark saptanmıştır.

($F(2,200) = 3.731$, $p = .026$). Tukey testi, özellikle 11. sınıf öğrencilerinin ($M = 3.28$), 10. sınıflara ($M = 2.98$) kıyasla anlamlı derecede daha yüksek puan aldığını göstermiştir ($p = .019$).

Bu bulgular, Geleneksel Türk Halk Müziği dersine yönelik öz-yeterlilik algısının sınıf seviyesi arttıkça kısmen yükseldiğine işaret etmektedir.

Tablo 5

Enstrüman Türüne Göre GTSM Öz-Yeterlilik Algıları

	N	Ort.	SS
Bağlama	35	3.08	0.61
Çello	15	3.01	0.68
Gitar	18	3.12	0.55
Kanun	2	3.14	0.40
Keman	46	3.05	0.56
Klarnet	3	3.52	0.67
Kontrbas	4	2.57	0.54
Piyano	19	2.61	0.49
Ud	5	3.75	0.89
Viyola	20	2.79	0.78
Yan Flüt	35	3.09	0.64

Araştırmanın bir diğer boyutunda, öğrencilerin ana çalgıları ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Tek kişilik gruplar analiz dışında bırakıldıktan sonra analizler 202 öğrenci üzerinden gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde, GTSM öz yeterlilik puan ortalamalarının kontrbas ($M = 2.57$) ve piyano ($M = 2.61$) çalan öğrencilerde daha düşük olduğu, ud ($M = 3.75$) ve klarnet ($M = 3.52$) çalan öğrencilerde ise daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Enstrüman Türüne Göre GTHM Öz- Yeterlilik Puanları

	N	Ort.	SS
Bağlama	35	3.47	0.50
Çello	15	2.77	0.52
Gitar	18	3.17	0.44
Kanun	2	2.93	0.10
Keman	46	3.01	0.58
Klarnet	3	3.26	0.71
Kontrbas	4	2.58	0.55
Piyano	19	2.82	0.46
Ud	5	3.48	0.80
Viyola	20	2.67	0.65
Yan Flüt	35	3.15	0.59

GTHM puanlarında da benzer bir eğilim vardır. En düşük ortalamalar Kontrbas, Viyola ve Çello çalan öğrencilerde; en yüksek ortalamalar ise yine Ud ve Bağlama çalan öğrencilerde görülmüştür (bkz. Tablo 6). Bu dağılım, ana çalgı türünün

Öğrencilerin ana çalgı türlerine göre öz yeterlilik algılarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları, ana çalgı türüne göre hem Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM) hem de Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) öz yeterlilik puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermiştir. Buna göre, GTSM puanları açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($F(10, 191) = 2.343, p = .013$). GTHM puanları için yapılan analizde de benzer şekilde ana çalgı türüne göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($F(10, 191) = 4.375, p < .001$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında yer aldığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, GTSM öz yeterlilik puanlarının kontrbas, piyano, viyola, çello ve keman çalan öğrencilerde daha düşük; bağlama, yan flüt, gitar, kanun, klarnet ve ud çalan öğrencilerde ise daha yüksek olduğu görülmüştür. GTHM puanları açısından da benzer bir dağılım gözlenmiş, özellikle ud ve bağlama çalan öğrencilerin her iki ölçekte de daha yüksek puanlara sahip olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, öğrencilerin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algılarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve ana çalgı türüne göre farklılaştığını göstermektedir. Cinsiyet değişkeninin her iki ölçekte de anlamlı farklılıklarla ilişkili olduğu belirlenirken, sınıf düzeyinin yalnızca Geleneksel Türk Halk Müziği öz yeterlilik puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür. Ana çalgı türü ise hem GTSM hem de GTHM puanları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, ud, bağlama ve klarnet çalan öğrencilerin daha yüksek; kontrbas, çello, piyano ve viyola çalan öğrencilerin ise daha düşük öz yeterlilik puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik algılarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve ana çalgı türü gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, geleneksel Türk müziği derslerinin öğrencilerin müziksel yeterlilik algıları üzerinde yalnızca teknik değil, aynı zamanda pedagojik ve kültürel boyutları olan bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

1. Alt Probleme İlişkin Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin hem Geleneksel Türk Sanat Müziği hem de Geleneksel Türk Halk Müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik algılarının kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileriyle yapılan bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Yıldız ve Öztürk (2020), uygulamaya dayalı müzik derslerinde erkek öğrencilerin kendilerini daha yeterli algıladıklarını belirtirken; Karagöz ve Uyar (2021),

cinsiyetin öz-yeterlilik algısı üzerinde sınırlı ancak anlamlı bir etkisinin olabileceğini ifade etmektedir. Buna karşın Bayrakçı ve Şen (2019), cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir farklılık saptamamıştır. Bu durum, örneklem özellikleri ve derslerin işleniş biçimlerindeki farklılıklarla ilişkili olabilir. Bu doğrultuda, geleneksel Türk müziği derslerinde tüm öğrencilerin uygulama sürecine eşit ve etkin biçimde katılımını destekleyen öğretim yaklaşımlarının önem taşıdığı söylenebilir. Öğretim sürecinde tüm öğrencilerin derse aktif katılımını destekleyen uygulamalara daha fazla yer verilmesi ve özellikle öz yeterlilik düzeyi daha düşük görülen öğrencilerin performans deneyimlerini artıracak çalışmaların planlanması önerilebilir.

2. Alt Probleme İlişkin Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu, ana çalgı türünün Geleneksel Türk Müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik algıları üzerinde etkili olduğudur. Geleneksel Türk müziği repertuarıyla doğrudan ilişkili çalgıları icra eden öğrencilerin öz-yeterlilik algılarının daha yüksek olduğu, Batı müziği temelli çalgılarla eğitim alan öğrencilerin ise bu derslerde kendilerini daha temkinli değerlendirdikleri görülmüştür. Şen ve Çelenk (2018), geleneksel müzik öğelerinin bu çalgılar aracılığıyla daha işlevsel biçimde öğrenildiğini belirtirken; Avcı Akbel (2021), icra deneyiminin artmasının öz-yeterlilik algısını güçlendirdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, Batı müziği temelli çalgılarla eğitim alan öğrenciler için geleneksel Türk müziği derslerinde çalgıya uyarlanmış etüt, repertuar ve uygulama çalışmalarına daha fazla yer verilmesi ve farklı çalgı gruplarının ders içi uygulamalara dengeli biçimde katılımını sağlayacak öğretim düzenlemeleri yapılması önerilebilir.

3. Alt Probleme İlişkin Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular incelendiğinde, Geleneksel Türk Sanat Müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik algılarının sınıflar arasında anlamlı bir farklılık göstermediği, buna karşın Geleneksel Türk Halk Müziği derslerinde 11. sınıf öğrencilerinin daha yüksek öz-yeterlilik algısına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrenim süreci ilerledikçe öğrencilerin özellikle uygulamaya dayalı alanlarda kendilerini daha yeterli hissettiklerini ortaya koyan çalışmalarla örtüşmektedir. Uslu ve Sarı (2020), geleneksel müzik derslerinde bilgi birikimi ve icra deneyiminin artmasının öz-yeterlilik algısını olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Ancak bazı çalışmalarda sınıf düzeyine bağlı anlamlı bir farklılık bulunmaması (Bayrakçı ve Şen, 2019), Güzel Sanatlar Liselerinde ders içeriklerinin ve öğretim yaklaşımlarının okuldan okula değişkenlik göstermesiyle açıklanabilir. Bu doğrultuda, öğrencilerin sınıf düzeylerine uygun olarak kademeli biçimde yapılandırılmış uygulama çalışmalarına ve performans etkinliklerine daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

Etik kurul onayı

Çalışma Gazi Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (tarih: 20.04.2026, numara: 2026 - 689).

Yazarlık katkısı

Çalışmanın fikri ve tasarımı: DY, EY; veri toplama: DY, EY; verilerin analizi ve yorumlanması: DY, EY; makale taslağının hazırlanması: DY, EY. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

The study was approved by Gazi University Ethics Committee for Social and Humanities Sciences (date: 20.04.2026, number: 2026 - 689).

Author contribution

Research article: Study conception and design: DY, EY; data collection: DY, EY analysis and interpretation of results: DY, EY; draft manuscript preparation: DY, EY. All authors reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Kaynakça

- Akçay, E., Aydın, H., ve Sönmez, M. (2021). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin müzik dersi başarıları ve öz yeterlilikleri arasındaki ilişki. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 13(2), 1573–1588.
- Avcı Akbel, B. (2021). Türk müziği makamları ve usûlleri üzerine öğrenci öz-yeterlilik algılarının incelenmesi. *Müzik Bilimleri Dergisi*, 9(1), 85–94.
- Bayrakçı, M., ve Şen, A. (2019). Güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin geleneksel Türk müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik algıları. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 7(3), 45–58.
- Biber Öz, G. (2001). Müzik eğitimi ve toplumsal kalkınma. *Eğitim ve Bilim*, 26(122), 102–107.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (30. bs.). Pegem Akademi.
- Coşkun Şentürk, G. (2017). Eğitimde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanların etkileşimi. *Eğitim ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 78–86.
- Çelenk, S., & Şen, A. (2016). Geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin öz-yeterlilik algısı ölçeği geliştirme çalışması. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 3(2), 130–136.
- Çuhadar, C. (2016). Eğitim felsefeleri ve öğretmen rolleri. *Eğitim ve Bilim*, 41(184), 220–228.
- Demirtaş, E., ve Çakır, M. (2019). Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik algıları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 25–41.
- Güçlü Tükü, B. (2024). Geleneksel Türk müziğinin eğitimdeki yeri ve kültürel aktarım işlevi. *Türk Kültürü ve Müzik*

- İpekçiler, B., ve Sazak, N. (2019). Güzel sanatlar liseleri 12. sınıf müzik bölümü öğrencilerinin Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlar hakkındaki bilgi düzeyleri. *Fine Arts*, 14(1), 1–11.
- Karagöz, M., & Uyar, G. (2021). Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 17(2), 120–135.
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Saraç, G. (2006). Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirme sürecinin tarihsel gelişimi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 112–117.
- Sarı, A., ve Uslu, A. (2020). Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda geleneksel müzik öğretimi uygulamaları. *Müzik Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 415–423.
- Sönmez, V. (1994). *Eğitim felsefesi*. Pegem Yayıncılık.
- Şen, A., ve Çelenk, S. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının geleneksel müzik bilgilerine yönelik öz-yeterlilik algılarının incelenmesi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 5(1), 50–60.
- Şen, A., ve Şentürk, G. (2015). Müzik eğitimi ve kültürel aktarımın önemi üzerine bir inceleme. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 3(2), 1–6.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayınları.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Uslu, A., ve Sarı, A. (2020). Müzik öğretmeni adaylarının geleneksel Türk müziği derslerine yönelik öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 7(3), 414–423.
- Yağcı, E., ve Aksoy, F. (2015). Bandura’nın öz yeterlilik kuramı bağlamında öğrenci başarısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(1), 89–96.
- Yener, S. (2020). Müzik öğretmeni adaylarının geleneksel Türk müziği derslerine yönelik öz yeterlilik algıları. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 8(1), 55–70.
- Yıldırım, A. (2019). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, F., ve Öztürk, A. (2020). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin geleneksel müzik derslerinde öz yeterlilik algılarının incelenmesi. *Fine Arts Studies Journal*, 9(2), 100–115.

EXTENDED ABSTRACT

Traditional Turkish Music courses play an important role in preserving cultural heritage and developing students’ musical identities in Fine Arts High Schools in Türkiye. These courses contribute not only to students’ technical musical development but also to their cultural awareness and artistic sensitivity. Students’ achievement and participation in these courses may be closely associated with their self-efficacy perceptions. Self-efficacy, defined as an individual’s belief

in their ability to successfully perform a task, is considered one of the most influential psychological factors affecting motivation, persistence, and academic achievement.

In music education, self-efficacy perceptions are particularly important because musical performance requires both technical competence and self-confidence. Students with higher self-efficacy perceptions tend to participate more actively in lessons, demonstrate greater persistence during practice, and perform more successfully in musical tasks. Therefore, examining students' self-efficacy perceptions toward Traditional Turkish Music courses may provide important insights into improving music education processes.

Although several studies have examined self-efficacy perceptions in music education, research specifically focusing on Traditional Turkish Music courses at the Fine Arts High School level remains limited. For this reason, this study aims to investigate the self-efficacy perceptions of Fine Arts High School students toward Traditional Turkish Music courses according to variables such as gender, grade level, and primary musical instrument.

Method

This study was conducted using a quantitative research design based on the survey model. Survey studies are commonly used in educational research to determine individuals' attitudes, perceptions, and competencies regarding a particular subject.

The study group consisted of 203 students studying in the music departments of six Fine Arts High Schools located in Ankara, Çankırı, Çorum, Diyarbakır, and Kocaeli during the 2024–2025 academic year. Among the participants, 98 were 10th-grade students, 43 were 11th-grade students, and 62 were 12th-grade students. Participation in the study was voluntary.

The data were collected using the “Self-Efficacy Perception Scale for Traditional Turkish Music Courses” developed by Çelenk and Şen (2016). The scale is a five-point Likert-type instrument designed to evaluate students' self-efficacy perceptions regarding Traditional Turkish Music courses. The instrument includes dimensions related to knowledge, performance, and self-confidence. In this study, the scale was evaluated within the dimensions of Traditional Turkish Art Music (GTSM) and Traditional Turkish Folk Music (GTHM).

The data were analyzed using SPSS 25.0 statistical software. Descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation were calculated. Independent samples t-tests were conducted to examine gender differences, while one-way analysis of variance (ANOVA) was used to analyze differences according to grade level and primary instrument variables. Tukey HSD post-hoc analysis was applied to identify the source of significant differences. The significance level was accepted as $p < .05$.

Findings

The findings indicated that students' self-efficacy perceptions toward Traditional Turkish Music courses were generally at a moderate level.

According to gender comparisons, statistically significant differences were identified in both GTSM and GTHM dimensions. Male students demonstrated significantly higher self-efficacy perceptions than female students. These findings suggest that gender may influence students' confidence and perceptions regarding Traditional Turkish Music education.

Regarding grade level, no statistically significant difference was found in the GTSM dimension. However, a significant difference emerged in the GTHM dimension. In particular, 11th-grade students reported higher self-efficacy perceptions than 10th-grade students. This result indicates that increased educational experience and musical practice may positively contribute to students' self-efficacy perceptions in Traditional Turkish Folk Music courses.

Another important finding of the study concerns students' primary musical instruments. Significant differences were found among instrument groups in both GTSM and GTHM dimensions. Students playing traditional Turkish music instruments such as oud, bağlama, and clarinet demonstrated higher self-efficacy perceptions, whereas students playing Western music-oriented instruments such as piano, cello, viola, and contrabass reported lower self-efficacy levels.

These findings indicate that familiarity between the instrument and the traditional music repertoire may positively influence students' self-efficacy perceptions.

Conclusion and Recommendations

The results of the study revealed that Fine Arts High School students' self-efficacy perceptions toward Traditional Turkish Music courses differ according to gender, grade level, and primary musical instrument variables. The findings demonstrate that Traditional Turkish Music education has not only technical but also cultural and pedagogical dimensions affecting students' learning experiences.

Students playing instruments directly associated with Traditional Turkish Music demonstrated higher self-efficacy perceptions, suggesting that performance experience and repertoire familiarity contribute positively to students' confidence levels. Similarly, higher self-efficacy perceptions observed among upper-grade students may be associated with increased musical experience and exposure to traditional music practices.

Based on these findings, it is recommended that music educators develop instructional strategies encouraging equal participation opportunities for all students regardless of gender or instrument type. Furthermore, adapting Traditional

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi
Turkish Music repertoire and exercises to Western music-oriented instruments may contribute positively to students' self-efficacy perceptions and engagement in these courses.

Future studies may investigate additional variables such as academic achievement, musical motivation, performance anxiety, and cultural attitudes in relation to self-efficacy perceptions toward Traditional Turkish Music education.